

Timur Vermes (* 1967): Už je tady zas (2012)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

„Dobrý den, tady je Kravčyková,“ zajásal nemilosrdně veselý hlas. „Z firmy Flashlight!“ „Volám ze smluvního oddělení,“ radoval se hlas. „Právě dodělávám podklady a mám na vás ještě několik otázek. (...)“

„Jaké otázky?“

„No, zcela všeobecné. Sociální pojištění, bankovní spojení, takové věci. Chci říct, no, třeba na jaké jméno mám ty papíry vystavit.“ (...)

„Hitler! Adolf!“ zopakoval jsem, nyní už trochu podrážděně.

Na okamžik zavládlo ticho.

„Vážně?“

„Ano, přirozeně!“ A praštil jsem sluchátkem.

Trvalo sedm minut, než telefon zazvonil znovu.

„Co je zase?“

„Haló, tady je znovu,“ načež opět následovalo ono podivné východní jméno, které znělo, jako když člověk zmuchlá zprávu z fronty. „Já... obávám se, že takhle to nepůjde...“ (...)

„Zeptejte se Bormanna,“ odsekl jsem a zavěsil. (...) Bormann, to bylo zcela jisté, by i tyhle smlouvy dokonale vyřešil.

„Poslední varování, paní Šustivá. Vy teď pěkně připravíte ty podklady, nebo s celou rodinou skončíte v Dachau. A jistě víte, kolik lidí se odtamtud vrátilo.“ Už tehdy ji podceňovali, onu Bormannovu empatii. Jak ten uměl zacházet s lidmi! (...)

Na opravdových nákupech jsem byl naposledy někdy v roce 1924 nebo 1925. Tehdy lidé chodili k hokynářovi nebo do mýdlárny. Dnes jsem se za stejným účelem musel vypravit do drogerie. (...) Na místě jsem zjistil, že se vzhled takového obchodu výrazně proměnil. Dříve v něm býval pult a za ním zboží. I dnes tu byl pult, ale umístěný u východu. Za ním nebylo vůbec nic kromě vnitřní strany výkladní skříně. Vlastní zboží bylo lidem volně přístupné v nekonečných řadách regálů. Zprvu jsem se domníval, že se zde pohybují tucty prodavačů v neformálních oděvech. Jenomže oni to byli zákazníci. Sami si vybrali, co potřebovali, a utíkali s tím k pultu. Bylo to skutečně prapodivné. Jen zřídkakdy v životě jsem zakusil pocit, že je se mnou jednáno s tak nepatrnou dávkou zdvořilosti. Připadalo mi, jako by mi hned u vchodu dali na srozuměnou, že si mám svoje mizerné žiletky laskavě najít sám. Pan drogista má na práci něco lepšího.

Teprve postupně jsem pochopil všechny souvislosti. Z ekonomického hlediska měl tento systém několik výhod. Tak za prvé mohl drogista zákazníkům zpřístupnit velkou část skladu, čímž získal větší prodejní plochu. Kromě toho se sto zákazníků pochopitelně samo obsloužilo rychleji, než by to dokázalo deset nebo i dvacet prodavačů. A v neposlední řadě drogista nepotřeboval ani ty prodavače. Výhody byly zřejmé: Při plošném zavedení tohoto principu mohlo být podle mého přibližného odhadu v naší vlasti okamžitě uvolněno sto až dvě stě tisíc pracovních sil a posláno na frontu. (...)

Ukázalo se, že podle onoho podivného pracovního principu nefungují pouze drogisté, nýbrž celá společnost. Obchody s oděvy, knihkupectví, prodejny obuvi, obchodní domy a rovněž a především prodejny potravin, ba dokonce i restaurace, to všechno bylo prakticky bez personálu. Zjistil jsem, že

pro peníze se už nechodí do banky, nýbrž do automatu. Stejně tomu bylo v případě jízdenek a dopisních známek, v této oblasti se již dokonce přešlo k úplnému zrušení všech poštovních poboček bez výjimky. I balíky se strkaly do automatů, odkud si je adresát musel laskavě vyzvednout sám. Vzhledem ke všem těmto okolnostem by měl nový wehrmacht disponovat mnohamilionovým vojskem. Ve skutečnosti se však s bídou zmohl na přesně dvojnásobný počet branců ve srovnání s časy hanebné Versailleské smlouvy. Byla to záhada.

Kam se všichni ti lidé podělí?

Zprvu jsem se domníval, že zřejmě stavějí dálnice, vysušují močály a podobně. To ovšem nebyla pravda. Močály se nyní považovaly za raritu a spíše se zalévaly, než vysušovaly. A dálnice stavěli i nadále dělníci z Polska, Běloruska, Ukrajiny a dalších zemí, za mzdy, které by se byly Říši vyplatily víc než jakákoli válka. Kdybych býval věděl, jak lacino jsou Poláci k mání, mohl jsem jejich zemi klidně přeskočit.

Člověk se zkrátka pořád učí. (...)

A tak si pánové Rossmann a Schlecker mohli ve své branži bez prodavačů a žiletek i nadále mastit kapsy, aniž by se museli obávat, že jim nějaký nezaměstnaný rozbije výlohu kamenem. A všechno se to platilo z daní prostých zaměstnanců zbrojovek. Zkušenému národnímu socialistovi bylo samozřejmě okamžitě jasné, že za vším je spiknutí kapitálu a finančního židovstva: Penězi získanými od chudých byli chlácholeni ti ještě chudší, aby bohatí mohli z krize ještě více týt. Ostatně poukazovali na to dokonce i levicoví politici, třebaže s vynecháním židovských prvků. (...)